

ВЪНШНАТА МИГРАЦИЯ В КОНТЕКСТА НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРОЦЕСИ И НЕЙНОТО ОЧАКВАНО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ДЕМОГРАФСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

Тодор Тодоров¹

Резюме. Настоящият доклад има за цел да открие перспективите пред демографското развитие на България в контекста на социално-икономическите процеси с оглед на потенциала, който входящите миграционни потоци имат за смекчаване на негативните последици от демографската криза за в бъдеще. Идентифицирани са настоящите тенденции на застаряване на населението и международната миграция в страната и ЕС. На дискусия са подложени политиките за управление на външната миграция в България.

Ключови думи: демографска криза, застаряване, миграция

УВОД

Дълголетието е едно от най-големите постижения на съвременните общества. През последните 20 години, очакваната продължителност на живота за хората по целия свят се е увеличила средно с 6 години, докато децата, родени след 2011 г. имат над 30% шанс да доживеят до 100-годишна възраст.² В европейските държави средната продължителност на живота нараства устойчиво през последните десетилетия и очакванията са тази тенденция да продължи и напред. Основните фактори, които способстват за това, са развитието на медицината и повишаването на жизнения стандарт, като прогнозите сочат, че през 2020 г. една четвърт от европейските граждани ще бъдат на възраст над 60 г.³ В съчетание с ниските равнища на раждаемост, това ще доведе до значителни изменения в демографската структура на европейското общество, което ще окаже сериозно влияние върху икономиката, социално-осигурителните и здравните системи, пазара на труда и много други социално-икономически сфери.

С оглед на гореказаното, застаряването на населението се превръща в проблем, пред който са изправени всички европейски държави, като той е особено актуален за България, където негативното миграционно салдо, наред с отрицателния естествен прираст, допълнително допринася за влошаване на възрастовата структура на населението. Ето защо, на преден план изникват редица въпроси, които следва да попаднат в обхвата на политиките в социалната сфера

---

¹ Доц. д-р Тодор Тодоров - Университет за национално и световно стопанство

Адрес за контакти: tdorov_t@unwe.bg

² European Commission. Population ageing in Europe: facts, implications and policies. European Union, Luxembourg, 2014.

³ European Commission. The 2015 Ageing Report – Economic and budgetary projections for the 28 EU Member States (2013-2060). European Union, Luxembourg, 2015.

и пазара на труда с цел предотвратяване на нежелани социално-икономически последици от така сложилите се тенденции. В ЕС като цяло, повишаването на очакваната продължителност на живота е съпроводено със спад в равнищата на раждаемост. И въпреки, че миграционните потоци допринасят за повишаване броя на населението в редица европейски държави, на дневен ред с все по-голяма сила стои въпроса дали и за кои държави имиграционният интензитет ще бъде достатъчен, за да смекчи поне донякъде очакваното стремглаво увеличаване на коефициентите на възрастова зависимост (за старшите възрасти)⁴ през идните десетилетия.

Задачата на настоящия доклад е да бъдат открити перспективите пред демографското развитие на България в контекста на социално-икономическото развитие на страната и ЕС, с оглед на потенциала, който входящите миграционни потоци имат за смекчаване на негативните последици от демографската криза и застаряването на населението за в бъдеще. За целта е използвана статистическа информация и прогнозни данни на НСИ и Евростат, които да подкрепят проведеното изследване и направените изводи. На дискусия са подложени и съществуващите политики за управление на външната миграция в България като част от стратегическата рамка за социално-икономическото развитие на страната.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКИЯТ КОНТЕКСТ – ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА ИКОНОМИКАТА НА ЕС И БЪЛГАРИЯ КАТО ОСНОВЕН ФАКТОР ЗА ДЕМОГРАФСКОТО РАЗВИТИЕ

В следкризисния период, страните от Европейския съюз изпитват влиянието на редица благоприятни икономически условия, които оказват позитивно влияние върху перспективите за икономически растеж в Общността. В подкрепа на икономиките в Европа действат едновременно редица фактори – все още относително ниското равнище на цените на нефта, стабилният растеж на световната икономика, продължаващото обезценяване на еврото, както и благоприятните икономически политики в Общността. Според икономическата прогноза, изготвена от Европейската комисия през пролетта на 2015 г., въпросните фактори спомагат за ускоряването на наблюдавания до момента умерен подем в ЕС в резултат на цикличното развитие на икономиката. Като резултат, според текущите предвиждания, реалният БВП ще нарасне с 1.8 % в ЕС и с 1.5 % в еврозоната през 2015 г. – съответно с 0.1 и 0.2 процентни пункта повече от прогнозираното преди три месеца. За 2016 г. очакванията на Европейската комисия са икономическият растеж да достигне 2.1 % в ЕС и 1.9 % в еврозоната.⁵

Вътрешното търсене е идентифицирано като ключовият фактор за нарастването на БВП, като през настоящата 2015 г. се очаква засилване на частното

---

⁴ Показва броя на лицата на възраст 65 и повече години на 100 лица от населението на възраст от 15 до 64 години. Изчислява се в проценти.

⁵ European Commission. European Economic Forecast – Spring 2015. European Union, Luxembourg, 2015.